

The View of Texts in 5th Grade Turkish Textbooks in Terms of Virtue-Value-Action Framework

Galip ÇAĞLAYAN¹

Abstract

Values enable individuals to establish healthy and balanced communication by shaping their feelings, thoughts, and behaviors in their interactions with themselves and the society they live in. Virtue, on the other hand, refers to the positive and strong aspects of a person that are considered desirable. Individuals become virtuous through the values they develop both personally and within the society they live in. The concrete expression of virtuous qualities becomes evident through actions. Since different types of texts used in Turkish language education serve as tools for conveying universal and national/cultural values, this study examined how the texts in the 5th Grade Turkish Textbook Volume 1 and Volume 2 reflect these elements within the context of the Virtue-Value-Action Framework. A qualitative research design was adopted, and the data collected during the research process were obtained through document analysis. In this context, listening texts were excluded from the study, while free reading texts were included. A total of 20 texts—10 from Middle School 5th Grade Turkish Textbook Volume 1 and 10 from Volume 2—were examined individually using the Virtue-Value-Action Framework. Content analysis was used to analyze the findings. As a result, the value of love was found to be the most emphasized across the 20 texts, followed by benevolence, patriotism, and family integrity. In contrast, the values of aesthetics, freedom, and patience were the least emphasized.

Keywords	Education Model	Teaching Programme	Turkish Textbook	Virtue-Value-Action
-----------------	-----------------	--------------------	------------------	---------------------

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi Açısından 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Görünümü

Özet

Değer; insanın hem kendisi hem de içinde bulunduğu toplumla olan ilişkilerinde duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını şekillendirerek sağlıklı ve dengeli iletişim kurmasını sağlar. Erdem ise kişinin kazanması istenilen olumlu, güçlü tarafıdır. İnsanlar, yaşadığı toplumla birlikte kendilerinde geliştirdikleri değerler aracılığıyla erdemli olurlar. Erdemli olma özelliklerinin somut karşılığı ise eylemlerle mümkündür. Türkçe dersi kapsamında kullanılan farklı türdeki metinler, evrensel veya millî/kültürel değerleri aktarmada araç rolü üstlendiği için bu çalışmada, Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 1 ve Cilt 2'deki metinlerin Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi bağlamında nasıl bir görünüme sahip oldukları incelenmiştir. Çalışmada nitel desen tercih edilerek araştırma sürecinde ortaya koyulan veriler doküman incelemesi tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Bu doğrultuda çalışmada dinleme metinleri kullanılmazken serbest okuma metinleri de çalışma kapsamına dâhil edilerek Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 1'de 10 metin, Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 2'de de 10 metin kullanılarak toplam 20 metin, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi bağlamında tek tek incelenerek bulgular elde edilmiştir. Bulguların analiz edilme sürecinde ise içerik çözümlemesi yöntemi tercih edilmiştir. Sonuç olarak 20 metin içerisinde en fazla sevgi değerine yer verilirken onu sırasıyla yardımseverlik, vatanseverlik, aile bütünlüğü takip etmiştir. Diğer yandan metinlerde en az vurgusu yapılan değerlerin tespitinde ise estetik, özgürlük ve sabır karşımıza çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler	Maarif Modeli	Öğretim Programı	Türkçe Ders Kitabı	Erdem-Değer-Eylem
--------------------------	---------------	------------------	--------------------	-------------------

Article Info Makale Bilgisi	Received / Geliş Tarihi	Reviewed / Kabul Tarihi	Published / Yayın Tarihi	Doi Number / Doi Numarası
	05.04.2025	09.05.2025	30.06.2025	10.29228/ijlet.1670468

Reference Kaynakça	Çağlayan, G. (2025). Erdem-değer-eylem çerçevesi açısından 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin görünümü. <i>International Journal of Languages' Education and Teaching</i> , 13(2), 222-240.
-------------------------------------	---

¹ Bağımsız Araştırmacı, galipcaglayan465@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5791-2201

Giriş

Günümüz çağı; teknolojik, bilimsel ve toplumsal olarak sürekli bir gelişim ve değişim çizgisi üstündedir. Bunun neticesi olarak eğitim alanında öğrenme-öğretme sürecinde yürütülecek olan faaliyetlerin ayrılmaz bir parçası olan programların güncel, yenilikçi ve günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde tasarlanması önem arz etmektedir. Programlar; ulusal veya uluslararası nitelikte kaliteli bir sistem oluşturma, ülkenin farklı alanları için insan gücü geliştirmek ve evrensel ya da kültürel değerlere sahip çıkmak adına çağın gerekli kıldığı koşullara uygun olarak hazırlanmaya gayret edilir. Öğrencilerin ilgileri, sahip olduğu karakteristik özellikleri, bilim ve teknolojideki ilerleme durumları birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Bundan dolayı bir programın hazırlık süreci bunlardan bağımsız düşünülmemektedir (Özdemir, 2009).

Eğitim programları; öğrenme çıktıları, içerik çerçevesi, öğrenme/öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme gibi programı oluşturan dört ana bileşen göz önünde bulundurularak ortaya koyulmaktadır. Bunun yanında programın tasarlanmasından önce konu alanlarının, öğrencilerin temel özellikleri, beklentileri ve mevcut bilgi düzeyleri gibi birçok faktör de göz önünde bulundurulmaktadır. Bu aşamada elde edilen bulgular aracılığıyla programı oluşturan dört temel öge birbiriyle ilişkili bir biçimde düzenlenir (Erden, 1998). Öğretim programları ise kapsamı düşük ama ayrıntısı fazla olarak örgün sistemde öğrencilerin bir bütünlük içinde gelişmelerine yardımcı olmak ve gerekli becerileri kazandırma noktasında ortaya koyulmaktadır. Bunun için öğrencilerin birçok yönden üst düzey bir verim elde etmelerini beklemek, öğretim programlarının amaca uygun ortaya koyulmasıyla mümkündür (Özdaş, 2019). Ortaya koyulan programlar sayesinde öğrenme-öğretme faaliyetlerinde öğrencilere öğrenme yaşantıları kazandırılmaya çalışılır (Demirel, 2015; Akpınar, 2013).

Millî Eğitim Bakanlığı, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli" kapsamında her dersin öğretim programını çağın gereksinimlerine ayak uyduracak şekilde güncellemiş ve nihai hedef olarak yetkin ve erdemli insan yetiştirmek istemiştir. Yetkin ve erdemli insan profilinin yetiştirilmesinde sadece bilişsel yönler düşünülmemiş bunun yanında duyuşsal, sosyal ve bedensel yönler bütüncül bir anlayışla vurgulanmıştır (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, 2024). Programda insanın gelişiminde temel faktör olarak erdem, değer ve eylem kavramlarına değinilmiş ve bunlar bir bütün olarak sunulmuştur.

TDK Türkçe Sözlük' te değer, bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddî ve manevî öğelerin bütünü; erdem, ahlakın övdüğü iyi olma, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk vb. niteliklerin genel adı; eylem ise bir durumu değiştirme veya daha ileriye götürme yönünde etkide bulunma çabası şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2023: 610). Bununla birlikte Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü'ne bakıldığında değer, kendi çıkarlarına bağlı olmadan, inançlarla ve sezgilerle belirlenmiş doğrular, yanlışlar ve ulaşılmak istenen kusursuz durum; erdem, insanın ahlaksal bakımdan kötü düşünce ve davranışlardan uzak durarak, sürekli iyi ve doğru eylemlerde bulunma eğilimi; insanın manevi açıdan sahip olduğu ahlaksal niteliklerin toplamı; eylem ise bir şeyi yapma, gerçekleştirme gücü, bir durumu değiştirme ve daha ileriye götürme yönünde etkide bulunma çabası şeklinde ifade edilmiştir (TÜBA, 2013). Genel bir ifadeyle değerler; bir topluma mensup bireylerin tutum ve davranışlarını gösteren, benimsedikleri düşüncelerle iyi ve kötüyü ayırt etmek için işe koşulan vicdani normlar olarak ayrıca tanımlanabilir (Kapkın, Çalışkan & Sağlam, 2018). Toplumun birlik ve beraberliğini oluşturan, dayanışma gücünü arttıran ve toplumun devamlılığı için temel ilkelere (Ulusoy & Arslan, 2014). Bireylerin hayata karşı duruşu, bakış açısı ve inançları gibi durumlar değer kavramından bağımsız düşünülemez (Yerli & Gündüz, 2022). Bu unsurlar değerlerin şekillenmesinde etkili olduğu için aile ve sosyal çevrenin yanında eğitim kurumlarına da sorumluluklar düşmektedir (Bölük, 2018).

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (2024) kişiyi değerlerle buluşturan dahası eylemler aracılığıyla gözlemlenebilen erdemli olma durumu, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ile kavramsallaştırılarak ortaya koyulmuştur. Karakter gelişiminin mihenk taşlarından biri olan değer; insanoğlunun hem kendisi hem de yaşadığı toplumla olan ilişkilerinde duygusunu, düşüncesini ve davranışını şekillendirir. Bir nevi kişinin içinde bulunduğu toplumla bütünleşmesine ve sağlıklı, dengeli iletişim kurmasına rehberlik eder. Böylelikle kişilerin kendilerinde olumlu özellikleri barındırmasını sağlayan değer; insan, toplum ve çevre yönüyle bir yapı konumundadır. Erdemler; öğrenme-öğretim süreci sonucunda kişilerde kazandırılması istenilen güçlü, olumlu yanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan, yaşadığı toplumla birlikte kendilerinde geliştirdikleri değerler aracılığıyla erdemli olma özelliklerine ulaşmaktadırlar. Erdemli olma özellikleri ise kişinin eylemleriyle mümkün kılınmıştır.

Tablo 1. *Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nin alt başlıklarına yönelik açıklamalar*

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi	Açıklamalar
Adalet	Hakkını koruma ve özgürlüklerinin farkında olma, eşitliği savunma, etik ilkesine uyma, ön yargılı olmama, ölçülü olmayı ve liyakatli davranışlar sergilemektir.
Saygı	Nazik davranmayı, ilke edinmeyi, empati becerisine ve etkili iletişim becerisine sahip olmayı; kendisine, yaşadığı topluma, milli/manevi değerlere önem vermeyi kapsamaktadır.
Sorumluluk	Kendine ve içinde bulunduğu topluma karşı görevlerini eksiksiz yerine getirmeyi; duygu, düşünce ve davranışlarının sonucunda meydana gelen değişimleri kabullenir.
Sabır	Olaylara pozitif bakmayı, güç ve zor olaylara karşı dik durmayı, süreç yönetimini, davranışlarının sorumluluğunu üstlenmeyi; duygularını, düşünce yapısını ve ortaya koyduğu eylemleri kontrol etmeyi kapsamaktadır.
Tasarruf	Elindeki kaynakları planlı, sistematik bir şekilde harcamayı, israf yapmamayı, tutumlu davranmayı, birikime önem vermeyi, sahip olduklarıyla yetinmeyi ve bilinçli tüketici farkındalığını kapsamaktadır.
Çalışkanlık	Disiplinli, planlı ve istikrarlı olmayı; bilimselliği ön plana çıkarmayı, iç güdülenmeyi ve öz düzenleme değerlerine sahip olmayı, yaşam boyu öğrenmenin peşinde olmayı, görevlerinin ve sorumluluklarının bilincinde olmayı kapsamaktadır.
Mütevazılık	Kendini bilmeyi; gösteriş ve kibir gibi kötü davranışlardan uzak, sadeliğe önem veren, sabırlı, saygılı, duyarlılık sahibi ve yapıcı olmayı kapsar.
Mahremiyet	Başta kendisinin sonra ailesinin ve çevresini bulunduğu kişisel alanına müdahale etmekten kaçınır; diğer insanların özgürlüklerini kısıtlamaz, çevresinin kişisel çizgisine saygı duymayı bilir ve millî değerler içinde mahremiyetin önemini bilir.
Sağlıklı Yaşam	Yeterince ve dengeli bir şekilde sağlıklı beslenmeyi; gerekli sosyal ve sportif etkinliklere zaman ayırmayı, her türlü bağımlılıktan kaçınmayı, bağımlılıklarla mücadele etmeyi ve insan sağlığını korumayı kapsar.

Sevgi	Başta ailesine, arkadaşlarına ve yaşadığı topluma vefalı olmayı, doğru davranmayı, sadık biri olmayı ve özverili çalışmayı; barış yanlısı olmayı, misafirperverliği, yaşadığı doğaya ve bütün canlılara karşı merhametli davranmayı kapsamaktadır.
Dostluk	Çevresiyle ilişkilerinde duyarlı davranmayı, sosyal dayanışmanın farkında olması; içinde bulunduğu toplumla etkili bir iletişim, sevgi, saygı ve güvene dayalı bir dil kullanmayı; nitelikli zaman geçirmek ve evrensel nitelikte bir bağ kurmayı kapsamaktadır.
Vatanseverlik	Her türlü millî, kültürel yapıları ve ülkenin varlıklarını gözetmeyi, onları korumayı; bağımsızlık bilincinde olmayı, ülkesi için sorumluluklardan kaçınmamayı gösterir.
Yardımseverlik	Çevresindeki insanlara ve birlikte yaşadığı diğer varlıklara karşı duyarlılık göstermeyi, onları sevmeyi, onlara karşı merhamet duygusunu esirgememeyi, cömert davranmayı, iyiliksever olmayı kapsamaktadır.
Dürüstlük	Ortaya koyduğu sözlerin ve davranışların farkındalığına sahip olmayı, tutarsız olmamayı, dürüst ve güvenilebilir bir birey olmayı kapsamaktadır.
Aile bütünlüğü	Aile içindeki iletişim ve iş birliğini güçlendirmeyi, aile içindeki sorumluluklarının farkında olmayı, aileyle zaman geçirmeyi; sevgi, saygı ve güvenli ilişkiler kurmayı kapsamaktadır.
Özgürlük	Cesur davranmayı, girişimcilik ve kararlılık becerilerini göstermeyi; özgürlüklerini kullanırken başkalarının kişisel alanlarına ve haklarına özen göstermeyi kapsamaktadır.
Duyarlılık	Kendisine, içinde bulunduğu topluma, ülkesinin kültürel zenginliklerine, bütün canlılara değer vermeyi; sürdürülebilirliğe önem vermeyi ve her türlü afetlere karşı hazırlıklı olmayı kapsamaktadır.
Merhamet	İnsana ve diğer varlıklara karşı vicdanı esirgememe, şefkatli olmayı, sevgi göstermeyi, duyarlılık ve sorumluluk bilincinde olmayı kapsamaktadır.
Estetik	Sanatsal perspektife sahip olmayı, sanatsal ve kültürel varlıklara değer vermeyi, doğal güzelliklerinin farkında olmayı, estetik aracılığıyla özgünlüğü yakalamayı ve ruhsal yönden gelişimi desteklemeyi, sanatın yaşamın bir parçası olduğunun bilincinde olmayı kapsamaktadır.
Temizlik	Kişisel temizliğine ve bakımına dikkat etmeyi, kendisine ve içinde bulunduğu topluma karşı saygılı olmayı, yaşadığı alanı her zaman temiz tutmaya önem vermeyi kapsar.

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nde çatı olarak ele alınan değerler; adalet, saygı ve sorumluluk değerleridir. Bu değerlerin diğer değerlerle ilişkili olduğuna ve kesişim noktasında yer aldığı özellikle ifade edilmiştir. Huzurlu insan başlığıyla ilişkilendirilen tasarruf, sabır, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve çalışkanlık değerleri; huzurlu aile ve toplumla ilişkilendirilen sevgi, dostluk, özgürlük, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik, aile bütünlüğü değerleri; son olarak yaşanabilir bir çevre kategorisi altında sıralanan temizlik, duyarlılık, estetik ve merhamet değerlerinin birbirleriyle

doğrudan/dolaylı bir ilişki içinde olduğu, bunların kesin sınırlarla ayrılmadığı ve bir bütünlük gösterdiği söylenmiştir (TYMM, 2024). Bu bütüncül yapı şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi bilgi görseli

Günümüzde teknolojinin birçok fırsat sunduğu ortamda ders kitapları Türkçenin öğrenme-öğretme süreçlerinde temel materyal olarak güncelliğini korumaktadır. Temel bilgi kaynakları arasında sayılacak ders kitaplarının sunduğu imkanlar inkâr edilemez. Nitekim bu katkılar; çocukların dil bilinci kazanmalarını sağlamak, çocuklarda edebî zevkler uyandırmak, sözlü iletişim becerilerini geliştirmek, toplumun kültürel değerlerini benimsetmek, eleştiri, empati ve öz farkındalık gibi becerilerini üst düzeye çıkarmak olarak sıralanabilir (Coşkun & Taş 2008). Millî Eğitim Bakanlığı'nın *Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği*'nde (1995) ders kitapları için hem örgün hem de yaygın eğitim kurumlarında kullanılmak üzere içeriğin programların belirlediği çerçevede hazırlandığı basılı eserler ifadesi geçmektedir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere üretilecek her ders kitabının öğretim programlarının amaçlarına, temel ilkelerine, vizyon ve misyonuna uygun olması gerekir.

Türkçe ders kitaplarında yer alan ünite/temayla ilişkili verilen farklı türdeki metinler değerleri aktarmada kullanılmaktadır. Kurgusal metinlerde yazar okuyucuya iletmek istediği değerleri dolaylı olarak kahramanlar üzerinden veya bir olay/durum üzerinden sezdirerek vermektedir. Yazar, doğrudan bir ileti sunmak yerine değerler üzerinden daha çok okuyucuya duygu aşılamaya çalışmaktadır. Bu yönüyle öyküleyici metinlerin içeriği değerler açısından zengin bir yapıya sahiptir. Bilgilendirici metinler ise duygudan ziyade düşünce ağırlıklı oluşturuldukları için doğrudan verilmek istenilen değerler metin içinde yer alabilmektedir. Yani bu türden metinler iletmek istedikleri değerleri açıkça sunmaktadır. Bu yönlerle bakıldığında değerlerin çocuklara aktarılmasında daha çok öyküleyici metinlerin tercih edildiği anlaşılmaktadır. Ancak kurgusal metinlerde yazar sanatlı, ağıdalı bir dil tercih ettiği zaman iletmek istenilen değerler amacına ulaşamayabilir. Bu yüzden türün seçkin örneklerini yansıtan bilgilendirici metinlerin en az kurgusal metinler kadar değerleri aktarma noktasında işlevi bir hayli önem arz etmektedir (Pilav & Erdoğan, 2016).

Çalışmanın Amacı

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (2024) Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nde hem evrensel değerlerin hem de millî/manevî nitelikteki değerlerin önemi üzerinde durulmuştur. Bu noktada Türkçe dersinde kullanılan farklı türdeki metinler değerleri aktarmada araç rolü üstlendiği için çalışmanın amacı, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından MEB Yayınlarından çıkan Ortaokul 5. Sınıf Türkçe

Ders Kitabı Cilt 1 ile Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 2'deki metinlerin nasıl bir görünüme sahip olduklarının incelenmesi olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın Alt Soruları

1. Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 1'deki "Oyun Dünyası" temasına ait metinlerin Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından görünümü nasıldır?
2. Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 1'deki "Atatürk'ü Tanımak" temasına ait metinlerin Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından görünümü nasıldır?
3. Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 1'deki "Duygularımı Tanıyorum" temasına ait metinlerin Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından görünümü nasıldır?
4. Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 2'deki "Geleneklerimiz" temasına ait metinlerin Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından görünümü nasıldır?
5. Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 2'deki "İletişim ve Sosyal İlişkiler" temasına ait metinlerin Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından görünümü nasıldır?
6. Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 2'deki "Sağlıklı Yaşıyorum" temasına ait metinlerin Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından görünümü nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 1 ile Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 2'de yer alan metinlerin nasıl bir görünüme sahip olduklarının incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma, nitel araştırma türünden faydalananarak hazırlanmıştır. Bu araştırma türünde konular derinlemesine incelenmeye tabi tutulduğu için alan araştırması da denilmektedir. (Baltacı, 2017). Merriam (2018) nitel araştırma deseni için sosyal bilimlerde en sık kullanılan biçimlerden biri olduğunu ve bu çalışma desende verilerin daha çok doküman veya gözlem yoluyla elde edildiğini ifade etmiştir. Bu açıdan çalışma kapsamında incelenen Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinler, araştırmanın alt sorularına yanıt aranacak şekilde bir bütünlük içinde incelenmeye tabi tutulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Türkçe eğitimi ile ilgili alan yazınına bakıldığında doküman incelemesi çalışmaları daha çok öğretim programları ve ona uygun hazırlanmış Türkçe ders kitaplarından oluşmaktadır. Bu çalışmalar, hazır veriler sunma ve kolay ulaşılabilir nitelikte oldukları için araştırmacılar tarafından sıklıkla kullanılan yazılı kaynaklar olarak karşımıza çıkmaktadır (Miçooğulları, 2021). Bu çalışmada da nitel araştırma türüne uygun olan veri toplama araçlarından doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, amaca uygun olarak yazılı dokümanlarının içeriğinin titiz ve belli bir sınıflandırma yapılarak verilerin analiz elde edilmesine dayanan bir tekniktir (Yıldırım & Şimşek, 2006).

Örneklem/İncelenme Nesnesi

Çalışma verilerinin kaynağını, MEB Yayınlarından çıkan Ortaokulu 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 1'de yer alan; *Oyun Dünyası*, *Atatürk'ü Tanımak*, *Duygularımı Tanıyorum* temaları altında yer alan 10 metin ile Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 2'de verilen *Geleneklerimiz*, *İletişim ve Sosyal İlişkiler*, *Sağlıklı Yaşıyorum* adlı temalar altında verilen 10 metin oluşturmaktadır. Böylelikle çalışma kapsamında toplam 20 metin incelenmiştir. Ayrıca bu metinlerden dinleme metinleri çalışmada kullanılmazken serbest okuma metinlerine de çalışmada yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde kullanılan veri analiz yöntemi içerik çözümlemesidir. İçerik analizi; nesnel, ölçülebilir ve doğrulanabilir bilgilere ulaşmak amacıyla doküman, metin ve evrak gibi pek çok farklı materyali önceden belirlenmiş kurallar dâhilinde (örnekleme, kodlama, kategori vs.) analiz etmeyi amaçlayan özellikle nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan bir tekniktir (Metin ve Ünal, 2022). İçerik çözümlemesinde MEB (2024) tarafından ortaya koyulan “Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi”ndeki başlıklar kullanılmıştır. Araştırmada kayıt birimi olarak “cümle ve paragraf” seçilirken bağlam birimi olarak da “izlek” seçilmiştir. Kayıt birimi, içeriğin belli bir kategoriye yerleştirilecek olan en küçük çözümleme birimi olarak geçerken bağlam birimi ise kayıt birimini değerlendirmek için kullanılan en geniş bölümdür (Tavşancıl & Aslan, 2001). Bundan hareketle incelemeye alınan Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 1 ile Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı Cilt 2’deki metinler, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından tek tek analiz edilmiştir. Analiz sonrası metinlerden elde edilen nicel bulgulara ilişkin veriler tablolar hâlinde gösterilirken nitel açıklamalar ise tabloların altında verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması amacıyla Miles ve Huberman’ın (1994) geliştirmiş olduğu görüş birliği ve görüş ayrılığı formülü esas alınmıştır. Türkçe eğitimi alanında iki uzmanın görüşleri dikkate alınarak yapılan hesaplama sonucunda uzmanların görüşleri %94 düzeyinde bir tutarlılığa sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu da %70’in üzerinde bir sonuç gösterdiği için çalışmanın güvenilir olduğu söylenebilir.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma, doküman incelemesine dayalı araştırmayı kapsadığı için etik kurul iznine gerek duyulmamıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgular sunulmuştur. Metinlerde en sık geçen değerlerden en az geçen değerlere doğru bir sıra izlenilerek bulgular ortaya koyulmuştur. Ayrıca tabloların altında bu değerlerin geçtiği kısımlara doğrudan atıflar yapılarak bulgular aşamasında nesnellik sağlanılmaya çalışılmıştır.

“Oyun Dünyası” Teması Altında Yer Alan Metinlere İlişkin Bulgular

Tablo 1. “Oyun Dünyası” temasına ait metinlerin erdem-değer-eylem çerçevesi açısından görünümü

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi	Topsuz Basketbol Oyunu	Bir İp Bul, Oyuna Başla	Öğretmenin Sevinci
Adalet	-	-	-
Saygı	-	-	-
Sorumluluk	-	-	-
Sabır	-	-	1
Tasarruf	-	-	-
Çalışkanlık	1	-	-
Mütevazılık	-	-	-
Mahremiyet	-	-	-
Sağlıklı Yaşam	-	-	-
Sevgi	-	-	5
Dostluk	1	-	-
Vatanseverlik	-	-	-
Yardımseverlik	1	-	1

Dürüstlük	-	-	-
Aile bütünlüğü	-	-	-
Özgürlük	-	-	-
Duyarlılık	1	-	-
Merhamet	-	-	-
Estetik	-	-	-
Temizlik	-	-	-

Tablo 1'e bakıldığında "Oyun Dünyası" teması altında toplam (N) 11 değer tespit edilmiştir. Bunlar sırasıyla; sevgi (f= 5), yardımseverlik (f= 2), sabır (f= 1), çalışkanlık (f= 1), dostluk (f= 1) ve duyarlılık (f= 1) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte *Öğretmen Sevinci* metni (f= 7), *Topsuz Basketbol Oyunu* metni kendi içinde (f= 4) değer barındırırken *Bir İp Bul*, *Oyuna Başla* metninde hiçbir değere rastlanılmaması ve adalet, saygı, sorumluluk, tasarruf, mütevazılık, mahremiyet, sağlıklı yaşam, dürüstlük, aile bütünlüğü, özgürlük, merhamet, estetik ve temizlik gibi değerlerin incelenen hiçbir metinde bulunmaması dikkat çeken noktalardır. "Oyun Dünyası" teması altındaki metinlerde geçen değerlere yönelik alıntı cümleler ise şöyledir:

Öğretmenin Sevinci adlı metinde geçen "Bu düşünceyle ve onlara yakın olma tutkusuyla, bir okulun kantinini işlettim uzun süre. Mutluluk dolu günlerdi onlar. Minicik öğrenciler benden bir şey satın aldıklarında, ellerindeki paraya değil, sadece o küçük, aydınlık yüzlere bakardım." cümlelerine metin bağlamında bakıldığında bir öğretmenin emekli olduğu hâlde sırf çocuklardan kopmamak, onlardan sevgisini mahrum etmemek için okul kantinini işletmesi onlara karşı olan sevgisindendir. Bu da sevgi değerinin metinde yer aldığını göstermektedir. Aynı metinde geçen "'Durun!.. Durun!' diye bağırdım. Hepinize yetecek kadar var, sabırsız olmayın." ifadeleri doğrudan sabır değerini göstermektedir. *Topsuz Basketbol Oyunu* metninde geçen "Bir problem varsa bir çözüm de vardı. Problemler onu yıldırılmazdı. Pes etmek ona göre değildi." cümlelerinde Moni adlı karakterinin bir problem karşısında pes etmeden, istikrarlı bir şekilde çözüm araması çalışkanlık değeriyle ilişkilendirilebilir. Aynı metinde geçen "İnci, panikle bağırdı: Acil durum! Sağlık görevlileri, buraya lütfen! Bir siren sesi duyuldu. Moni, İnci ve Taci sağlık görevlisi olup ambulansla olay yerine geldi. Mete'yi sedyeyle saha kenarına aldılar." ifadeleri yardımseverlik, dostluk ve duyarlılık değerleriyle ilişkilendirilebilir.

"Atatürk'ü Tanımak" Teması Altında Yer Alan Metinlere İlişkin Bulgular

Tablo 2. "Atatürk'ü Tanımak" temasına ait metinlerin erdem-değer-eylem çerçevesi açısından görünümü

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi	Oğlu Hüseyin'den Emine Ana'ya Mektuplar	Gazi Mustafa Kemal ve Sığırtmaç Mustafa	Atatürk ve Çiftlik	Baharda Çiçek Açar, 23 Nisan'da Çocuk
Adalet	-	1	-	-
Saygı	2	-	-	-
Sorumluluk	3	-	1	-
Sabır	-	-	-	-
Tasarruf	-	-	-	-
Çalışkanlık	-	-	1	-
Mütevazılık	1	1	-	-
Mahremiyet	-	-	-	-
Sağlıklı Yaşam	-	-	-	-
Sevgi	5	6	1	1
Dostluk	-	-	-	-
Vatanseverlik	8	1	-	-
Yardımseverlik	-	4	-	-

Dürüstlük	-	-	-	-
Aile bütünlüğü	4	1	-	-
Özgürlük	1	-	-	-
Duyarlılık	1	-	-	-
Merhamet	-	-	-	-
Estetik	-	-	-	-
Temizlik	-	-	-	-

Tablo 2'ye bakıldığında "Atatürk'ü Tanımak" teması altında N= 43 değer tespit edilmiştir. Bunlardan sırasıyla; sevgi (13), vatanseverlik (9), aile bütünlüğü (5), sorumluluk (4), yardımseverlik (4), saygı (2), mütevazılık (2) defa geçerken adalet, çalışkanlık, özgürlük ve duyarlılık değerleri de (1) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte Oğlu Hüseyin'den Emine Ana'ya Mektuplar (25), Gazi Mustafa Kemal ve Sığırtmaç Mustafa metni (14), Atatürk ve Çiftlik metni (2) ve son olarak Baharda Çiçek Açar, 23 Nisan'da Çocuk metni kendi içinde (1) değer barındırmıştır. "Atatürk'ü Tanımak" teması altındaki metinlerde geçen değerlere yönelik alıntı cümleler ise şöyledir:

Gazi Mustafa Kemal ve Sığırtmaç Mustafa metnindeki "Çok şaşkın ve mutluydu ama hak etmediği parayı alamazdı. Almadı da" ifadelerine bakıldığında adalet; aynı metinde "Onun, okul yerine dağlarda sığırtmacılık yaparak ailesinin bütçesine katkıda bulunması gerekiyordu." cümlelerinde daha çok yardımseverlik değerinin vurgusu yapılmıştır. Atatürk ve Çiftlik metnindeki "Anlaşıyor ki Atatürk, her zaman yaptığını yapmış ve en kötünün bile, çalışarak ve bilimsel yöntemleri kullanarak nasıl en iyiye dönüşebildiğini gözler önüne sermiş." cümleleri Atatürk'ün bir işi yapmakta istikrarlı olmayı, karamsarlığa düşmemeyi anlattığı için bu durum çalışkanlık değeriyle ele alınabilir. Oğlu Hüseyin'den Emine Ana'ya Mektuplar adlı metinde geçen "Kim bilir ne çok ağladın arkamızdan... Kadınlar, çocuklar vatansız kalmasın diye gidiyoruz cepheye." cümleleri vatanseverlik; "Kıymetli Anacığım, Evvela selam eder, senin ve Salih ağabeyimin ellerinden, kız kardeşimin gözlerinden hasretle öperim." cümleleri aile bütünlüğü, sevgi ve saygı; "Hür bir memlekette yaşama özlemiyle dolu, cepheye uğurluyorlar sevdiklerini." ifadeleri özgürlük; metinde geçen "Ama Salih ağabeyim, birkaç günde on yıl büyüdü ağabeyim. Sana, bana, kardeşlerime sahip çıkma telaşı büyüttü onu." ifadeleri Salih karakterinin ailesine bakma sorumluluğunu üstlendiği için sorumluluk değeri daha çok göze çarpmaktadır. "Anadolu'nun bu cömert analarının doğurduğu Mehmetçiğin bileğini kimse bükemez ana." cümlelerine bakıldığında karakterin annesinin mütevazılık özelliğine vurgu yaptığı görülmektedir. Son olarak "Geceleri çadırın içi bile o kadar soğuk olur ki, cephedeki kardeşlerimiz şimdi ne yapıyordur diye düşünmekten uyku girmiyor gözüme." cümlelerinde karakterin sadece kendini değil başkalarını da düşünmesi duyarlılık değeriyle ilişkilendirilebilir.

"Duygularımı Tanıyorum" Teması Altında Yer Alan Metinlere İlişkin Bulgular

Tablo 3. "Duygularımı Tanıyorum" temasına ait metinlerin erdem-değer-eylem çerçevesi açısından görünümü

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi	Duygularımız	Her Yüreğe Nakış Gerek	Dilek Kuşu
Adalet	-	-	-
Saygı	-	1	-
Sorumluluk	1	-	-
Sabır	-	-	-
Tasarruf	-	-	-
Çalışkanlık	-	-	-
Mütevazılık	-	1	-
Mahremiyet	-	-	-
Sağlıklı Yaşam	-	-	-
Sevgi	-	4	1

Dostluk	-	-	-
Vatanseverlik	-	-	-
Yardımseverlik	-	1	1
Dürüstlük	-	-	-
Aile bütünlüğü	-	-	-
Özgürlük	-	-	-
Duyarlılık	1	1	-
Merhamet	-	1	-
Estetik	-	-	-
Temizlik	-	2	-

Tablo 3'e bakıldığında "Duygularımı Tanıyorum" teması altında N= 15 değer tespit edilmiştir. Bunlardan sırasıyla; sevgi (5), yardımseverlik, temizlik, duyarlılık (2) iken saygı, sorumluluk, mütevazılık ve merhamet değerlerinin (1) defa geçtiği görülmektedir. Bununla birlikte *Her Yüreğe Nakış Gerek* metni kendi içinde (11) değer barındırırken *Duygularımız* ve *Dilek Kuşu* adlı metinler de kendi içerisinde (2) değere sahiptir. "Duygularımı Tanıyorum" teması altındaki metinlerde geçen değerlere yönelik alıntı cümleler ise şöyledir:

Her Yüreğe Nakış Gerek metnine bakıldığında "O güzel duygu ve hasletlerin bazılarını söyleyeyim sana kızım. Sevgi onların en başta gelenidir. Bundan başka daha birçok güzel duygu vardır. Saygı, vefa, merhamet, yardımseverlik, alçak gönüllülük, etrafına ikramda bulunmak, hediyeleşmek bunlardan sadece bir kaçıdır. Temizliği sevmek ve temiz olmak, çevrenin güzelliğini korumak duygusu da bunlar arasındadır. Bu duygularla bezenmiş yüreklere sahip bir toplum düşün çocuğum!" cümlelerinde dedenin torununa karşı olan bu söylemlerinde doğrudan sevgi, saygı, temizlik, merhamet ve yardımseverlik vurgusu görülmektedir. Ayrıca aynı ifadede geçen alçak gönüllülük kavramı mütevazılık; çevrenin güzelliğini korumak ifadesiyle de duyarlılık değerinin sezdirildiği görülmektedir. *Duygularımız* metnine bakıldığında "Olumsuz duygulardan kaçmak ya da onları yok saymak yerine neden böyle hissettiğimizi anlamaya çalışırsak bu duyguların azalmasına yardımcı olabiliriz." ifadeleri sorumluluk duygusuna sahip bireylerin yapacağı eylemler olduğu için sorumluluk değeri burada sezdirilmiştir.

"Geleneklerimiz" Teması Altında Yer Alan Metinlere İlişkin Bulgular

Tablo 4. "Geleneklerimiz" temasına ait metinlerin erdem-değer-eylem çerçevesi açısından görünümü

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi	Nasreddin Hoca	Çömlekçilik	Kırk At
Adalet	-	-	-
Saygı	1	-	-
Sorumluluk	1	-	-
Sabır	-	-	-
Tasarruf	-	-	-
Çalışkanlık	3	-	-
Mütevazılık	-	-	-
Mahremiyet	-	-	-
Sağlıklı Yaşam	-	-	-
Sevgi	2	-	-
Dostluk	-	-	-
Vatanseverlik	-	-	-
Yardımseverlik	-	-	-
Dürüstlük	-	-	-
Aile bütünlüğü	-	-	-
Özgürlük	-	-	-
Duyarlılık	1	-	-
Merhamet	-	-	-

Estetik	-	1	-
Temizlik	-	-	-

Tablo 4'e bakıldığında "Geleneklerimiz" teması altında N= 9 değer tespit edilmiştir. Bunlardan sırasıyla; çalışkanlık (3), sevgi (2) defa geçerken saygı, sorumluluk, duyarlılık ve estetik (1) defa yer almıştır. Bununla birlikte *Nasreddin Hoca* metni kendi içinde (8) değer barındırırken *Çömlekçilik* metni sadece (1) değer barındırmaktadır. Ayrıca tema kapsamında verilen *Kırık At* adlı metinde hiçbir değere rastlanılmaması dikkat çekici bir durum olarak karşımıza çıkmıştır. "Geleneklerimiz" teması altındaki metinlerde geçen değerlere yönelik alıntı cümleler ise şöyledir:

Nasreddin Hoca metnindeki "Hem okuyun hem de başkalarına anlatın ki hep sizlerle beraber olayım. Hem de herkes bunlardan bir ders çıkarsın. Hepinizi çok seviyorum, hoşça kalın." ifadeleri sevgi; "Şayet siz o fıkraları okur, hayata gülümseyerek bakar, çalışkan, başarılı, ahlaklı çocuklar olursanız ben de çok mutlu olacağım." cümlelerinde hem doğrudan çalışkanlık değerine hem de ahlaklı çocuklar tamlamasıyla saygı değerine dolaylı olarak yer verildiği görülmüştür. Aynı metinde geçen "İnsanlar hayata küsmüş gibiydiler. Geleceğe dair umutları kaybolmuştu. İşte bir hoca olarak bunları değiştirmek istedim. Halkın ve sosyal yaşamın içinde bulunduğum için sorunları biliyordum. Hırsızlık, dilencilik, dedikodu çok artmıştı. İnsanlara doğrudan şöyle yapın, böyle yapmayın, demek olmazdı. Eğitici bir yol bulmalıydım." ifadeleri *Nasreddin Hoca*'nın toplumu değiştirmeyi kendine görev bilmesi ve bunu insanları incitmeden yapması hem sorumluluk hem de duyarlılık değeriyle ilişkilendirilebilir.

Çömlekçilik adlı metinde geçen "Çömlekçilik bir zamanlar ülkemizdeki en revaçta olan zanaatlardan biriydi. Daha çeyrek asır öncesine kadar mutfağında su küpü, turşu küpü, yağ küpü olmayan ev yoktu. Yemekler dahi topraktan yapılmış kaplarda pişerdi." ifadeleri kaybolmaya yüz tutmuş bir zanaatın çocukların gözünde hâlâ öneminin bilinmesi istenmiştir. Böylelikle çocukların farklı mesleklere yönelik estetik bakış açılarına sahip olmalarının önemi görülmektedir.

"İletişim ve Sosyal İlişkiler" Teması Altında Yer Alan Metinlere İlişkin Bulgular

Tablo 5. "İletişim ve Sosyal İlişkiler" temasına ait metinlerin erdem-değer-eylem çerçevesi açısından görünümü

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi	Ev	Tatlı Günler	Herkes Önemli
Adalet	-	-	-
Saygı	-	-	-
Sorumluluk	-	-	1
Sabır	-	-	-
Tasarruf	-	-	-
Çalışkanlık	-	-	-
Mütevazılık	-	-	-
Mahremiyet	-	-	-
Sağlıklı Yaşam	-	-	-
Sevgi	2	2	-
Dostluk	-	-	-
Vatanseverlik	-	-	-
Yardımseverlik	-	3	-
Dürüstlük	-	-	-
Aile bütünlüğü	2	-	-
Özgürlük	-	-	-
Duyarlılık	-	1	-
Merhamet	-	1	-
Estetik	-	-	-

Temizlik

-

-

-

Tablo 5'e bakıldığında "İletişim ve Sosyal İlişkiler" teması altında N= 12 değer tespit edilmiştir. Bunlardan sırasıyla; sevgi (4), yardımseverlik (3) ve aile bütünlüğü (2) değer olarak karşımıza çıkarken sorumluluk, duyarlılık ve merhamet değerlerinin sadece (1) defa geçtiği saptanmıştır. Bununla birlikte *Tatlı Günler* metni kendi içinde (7) değer barındırırken *Çömlekçilik* metni (4) ve son olarak *Herkes Önemli* metni de kendi içinde sadece (1) değer barındırmıştır. "İletişim ve Sosyal İlişkiler" altındaki metinlerde geçen değerlere yönelik alıntı cümleler ise şöyledir:

Herkes Önemli metnindeki "İnsanlar dayanışmanın ne büyük bir ihtiyaç olduğunun farkına vardılar. Bu toplumdaki bütün bireylerin ayrı bir yeri ve önemi olduğunu anladılar. Orada bulunan herkes birbirinden özür diledi. Sonra kasabalılar hep beraber o yüksek tepeye şu sözü yazdılar: "Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için." ifadeleri metin bağlamında incelendiğinde her mesleğin üzerine düşen bazı sorumlulukları olduğu, her birinin toplum içinde ayrı bir değere sahip olduğu ve bunlar yerine getirilmediğinde toplumun bir arada yaşayamayacağı anlatılmıştır. Buna göre sorumluluk değeri ön plana çıkarılmıştır. *Tatlı Günler* metnindeki "Bir komşumuzu hasta görmesin. Hemen eve koşar, bol yağlı bir çorba hazırlar. Bunu bakır tasa doldurarak sıcak sıcak hasta komşumuza yollar." cümleleriyle yardımseverlik ve duyarlılık; "Köyümüzde onu sevmeyen bir tek kişi bile yoktur." cümlesiyle sevgi; "Bazen babam kitaplardaki kötü kişilere kızar, söylenir. Anam da acıklı yerlerde ağlar ama bize belli etmek istemez." ifadelerinde karakterin annesinin duyduklarıyla hassasiyetini gizleyememesi merhametli olmasından kaynaklıdır. *Ev* adlı metinde geçen "Kadın akşam yemeğini hazırlarken baba mutfığa girer, önce karısını öper, sonra ağzına bir bütün kurabiye atardı. Bana göre o kurabiyeler mutluluğun sembolüydü. Gelecekteki mutlu evimin en önemli detayydı." ifadelerinde aile bütünlüğünün önemi sezdirilmek istenmiştir.

"Sağlıklı Yaşıyorum" Teması Altında Yer Alan Metinlere İlişkin Bulgular

Tablo 6. "Sağlıklı Yaşıyorum" temasına ait metinlerin erdem-değer-eylem çerçevesi açısından görünümü

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi	Haydi Doğa Yürüyüşüne!	Ne Olacak Bu Yemek Sorunu?	Obezite	Atlı Cirit
Adalet	-	-	-	1
Saygı	-	-	-	-
Sorumluluk	-	-	-	-
Sabır	-	-	-	-
Tasarruf	-	-	-	-
Çalışkanlık	-	-	-	-
Mütevazılık	-	-	-	-
Mahremiyet	-	-	-	-
Sağlıklı Yaşam	1	1	1	-
Sevgi	-	-	-	-
Dostluk	-	-	-	-
Vatanseverlik	-	-	-	-
Yardımseverlik	-	-	-	-
Dürüstlük	-	-	-	-
Aile bütünlüğü	-	-	-	-
Özgürlük	-	-	-	-
Duyarlılık	-	-	-	-
Merhamet	-	-	-	-
Estetik	-	-	-	-

Tablo 6'ya bakıldığında "Sağlıklı Yaşıyorum" teması altında sadece N= 4 değere rastlanılmıştır. Bunlardan sırasıyla; sağlıklı yaşam (3) defa geçerken adalet değerine ise (1) defa rastlanılmıştır. Bununla

birlikte *Haydi Doğa Yürüyüşüne!* metni, *Ne Olacak Bu Yemek Sorunu?* metni ve *Obezite* adlı metinler birer defa sağlıklı yaşam değerini barındırırken *Atlı Cirit* adlı metinde ise sadece adalet değeri görülmüştür. Ayrıca tema kapsamında incelenen bu dört metnin birden fazla değer içermemesi ve sadece iki değer bu metinlerde görülmesi dikkat çekici bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. “Sağlıklı Yaşıyorum” altındaki metinlerde geçen değerlere yönelik alıntı cümleler ise şöyledir:

Haydi Doğa Yürüyüşüne! adlı metinde geçen “Yürümek başlı başına bir spor. Peki hem spor yapıp hem de doğadaki böcekleri, kuşları, ağaçları, çiçekleri ve pek çok canlıyı gözlemlemek daha eğlenceli olabilir mi, ne dersiniz? cümleleri; *Ne Olacak Bu Yemek Sorunu?* metindeki “Benim ıspanağı beğenmediğimi hemen anlayan annem anlatmaya başladı: Ispanak çok faydalıymış, içinde vitaminler varmış, bolca demir varmış, her gün makarna yenir miymiş böyle sağlıklı beslenemezmişim.” cümleleri; son olarak *Obezite* metninde geçen “Genetik olarak bazı insanların daha kolay kilo alması söz konusu olabilir. Fakat temel sorun, sağlıksız beslenme ve yetersiz aktivite durumudur.” cümleleri sağlıklı yaşam değeriyle ilişkilendirilebilir. *Atlı Cirit* metnine bakıldığında ise “Bir oyuncunun attan düşmesine 3 eksi puan verilir. İkinci düşmede 6 ve üçüncü düşmede ise oyundan çıkarılır. Oyun sırasında ciritçilerin attan inmesi kesinlikle yasaktır, inmesi halinde 1 eksi puan alır. Cirit, herkes tarafından ciridi iyi bildiği kabul edilen kişilerin hakemliğinde oynanır.” ifadelerinde *Atlı Cirit* oyununda hakemlik rolü üstlenecek kişilerin kuralları çok iyi bilinmesinin istenilmesi herhangi bir haksızlık doğuracak sebepleri engellemek olduğu anlaşılmaktadır. Bu yüzden bu cümleler adalet değeriyle dolaylı olarak ilişkilendirilebilir.

Sonuç ve Tartışma

Öğrencilerin birçok becerilerini geliştirip geleceğe hazırlamak eğitim kurumlarının başlıca görevleridir. Bu da doğru ve planlanmış bir süreç ile mümkündür (Türkben, 2029). Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024) öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilere temel becerileri kazandırmanın yanında onlara içinde yaşadığı toplumun evrensel, millî/manevi değerleri benimsetmek anlayışıyla ortaya koyulmuştur. Bu anlayıştan hareketle hazırlanan Türkçe ders kitaplarında farklı tema/ünite altında verilen metinler değerleri aktarmada araç rolü üstlenmiştir. Bu çalışmada da incelemeye alınan “Oyun Teması” altında 3 metin, “Atatürk’ü Tanımak” temasında 4 metin, “Duygularımı Tanıyorum” temasında 3 metin, “Geleneklerimiz” teması altında 3 metin, “İletişim ve Sosyal İlişkiler” temasında 3 metin ve “Sağlıklı Yaşıyorum” teması altında verilen 4 metin Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından incelenmiş, elde edilen bulgulardan sonra sonuçlar hem Türkçe Dersi Öğretim Programı’na (2024) göre hem de alan yazınında yer alan diğer çalışmalar çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2024) her tema altında hangi değerlerin çocuklara kazandırılması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Buna göre “Oyun Dünyası” teması altında dostluk, dürüstlük, mahremiyet, saygı, sorumluluk, vatanseverlik değerleri sıralanmıştır. Bu temaya yönelik incelenen metinlerde 11 değer tespit edilmiştir. Bunlardan en çok geçen sevgi değeri ön plandayken en az dostluk, sabır, çalışkanlık ve duyarlılık değerleri karşımıza çıkmıştır. Programda belirtilen dostluk hariç diğer değerlerin metinlerde olmaması bunun yerine başka değerlerin metinlerde tespit edilmesi dikkat çekici bir noktadır.

“Atatürk’ü Tanımak” teması altında programda saygı, özgürlük, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik değerleri sıralanmıştır. Bu temaya yönelik incelenen metinlerde 43 değer tespit edilmiştir. Bunlardan en çok geçen sevgi, vatanseverlik değerleri ön plandayken en az adalet, çalışkanlık, özgürlük ve duyarlılık değerleri görülmüştür. Buna göre programda belirtilen özgürlük değeri hariç sıralanan diğer değerler incelenen metinlerde kendine yer bulduğu görülmektedir.

“*Duygularımı Tanıyorum*” teması altında programda çalışkanlık, duyarlılık, merhamet, saygı, sevgi, sorumluluk değerleri sıralanmıştır. Bu temaya yönelik incelenen metinlerde 15 değer tespit edilmiştir. Bunlardan en çok geçen sevgi değeri ön plandayken en az saygı, sorumluluk, mütevazılık ve merhamet değerleri göze çarpmaktadır. Buna göre çalışkanlık değeri hariç diğer sıralanan değerlerin metinlerde yer aldığı görülmüştür.

“*Geleneklerimiz*” teması kapsamında programda aile bütünlüğü, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik değerleri sıralanmıştır. Bu temaya yönelik incelenen metinlerde 9 değer tespit edilmiştir. Bunlardan en çok geçen çalışkanlık ve sevgi değerleri ön plandayken en az vurgusu yapılan değerler saygı, sorumluluk, duyarlılık ve estetik olmuştur. Böylelikle programda tema altında aile bütünlüğü ve vatanseverlik değerleri sıralandığı hâlde metinlerde bu iki değere rastlanmadığı açıkça görülmektedir.

“*İletişim ve Sosyal İlişkiler*” teması kapsamında programda aile bütünlüğü, dostluk, mahremiyet, merhamet, saygı, sevgi, sorumluluk değerleri sıralanmıştır. Bu temaya yönelik incelenen metinlerde 12 değer tespit edilmiştir. Bunlardan en çok sevgi, yardımseverlik ve aile bütünlüğü karşımıza çıkmıştır. En az vurgusu yapılan değerler ise sorumluluk, duyarlılık ve merhamet olmuştur. Buna göre dostluk, mahremiyet ve saygı değeri programda kazandırılması istenirken metinlerde bu değerlerin görülmemesi dikkat çekici bir durumdur.

“*Sağlıklı Yaşıyorum*” teması altında ise programda sağlıklı yaşam, saygı, sorumluluk, temizlik değerleri sıralanmıştır. Bu temaya yönelik incelenen metinlerde sadece 4 değer tespit edilmiştir. Bunlardan en çok geçen sağlıklı yaşam iken en az olarak adalet değerine rastlanmıştır. Buna göre bakıldığında saygı ve sorumluluk gibi çatı değerlerin programda tema kapsamında kazandırılması istenilen değerler olarak yer aldığı hâlde metinlerde bu değerlere rastlanılmaması dikkat çekici bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. (TYMM, 2024).

Genel olarak bakıldığında bütün temalarda en çok geçen değerlerin sıklık durumları incelendiğinde en çok sevgi (29) değeri tespit edilirken onu sırasıyla yardımseverlik (11), vatanseverlik (9), aile bütünlüğü (7), sorumluluk (7), duyarlılık (6), çalışkanlık (5), sağlıklı yaşam, saygı (3), mütevazılık, temizlik, merhamet (2), sabır, adalet, özgürlük ve estetik (1) takip etmiştir. Buna göre doğrudan ya da dolaylı olarak hiçbir metin altında tasarruf, mahremiyet ve dürüstlük değerlerine rastlanılmaması dikkat çekici bir durumdur. Bahsi geçen bu değerler birbirinden bağımsız düşünülemez. Her bir değer başka değerlerle ilişkili hâlinde ve birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olduğu için sevgi değerinin diğer birçok değere göre metinlerde kendine daha fazla yer bulması onun birçok değere temel teşkil ettiği söylenebilir. Nitekim Alamdar & Ceylan’ın (2024) çocuk edebiyatı yapıtlarının erdem-değer-eylem çerçevesi açısından incelenmesi çalışmasına bakıldığında inceledikleri 8 roman içerisinde en çok aile bütünlüğü ve sevgi değerlerini tespit etmeleri benzer bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte Geçimli & Kayahan Yüksel’in (2024) Türkiye yüzyılı maarif modeli erdem- değer- eylem çerçevesi: Güz dönemi 5. sınıf Türkçe ders kitabı bağlamında bir inceleme çalışmasında da benzer bulgulara rastlamak mümkündür. Araştırmacılar metinlerde en çok yer verilen değerlerin sevgi olduğunu belirtmiş ve en az geçen değerlerin ise temizlik, tasarruf gibi değerlerin olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca Türkben (2019) de ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer verilen metinleri ilettikleri değerler bağlamında ele almış ve inceleme sonucunda bu çalışmayla benzer sonuçlar tespit etmiştir. Ona göre 5. sınıf düzeyinde olan metinlerden elde edilen bulgularda en çok sırasıyla sevgi ve yardımseverlik değerleridir.

5. sınıf Türkçe ders kitabı cilt 1 ve cilt 2’deki farklı temalar altında verilen metinlerde değerlerin bulunma sıklığıyla ilgili bir dengeli dağılım söz konusu olmadığı da görülmüştür. Alan yazını çerçevesinde bakıldığında Deniz & Karagöl (2018) ele aldıkları değerler eğitimi açısından ortaokul

Türkçe ders kitapları çalışmasında hem etkinlik hem de ders kitaplarında bulunan değerlerin dengeli bir şekilde dağılımının söz konusu olmadığını ifade etmişlerdir. Başka bir ifadeyle birtakım değerlere fazlaca yer verilirken birkaçına az yer verilmiş ve aynı zamanda bazı değerlerin hiçbir metinde yer almadığını ayrıca belirtmişlerdir. Benzer bulgulara ulaşan bir diğer çalışma ise Şen'in (2008) altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarını değerler açısından incelenmesi çalışmasıdır. Araştırmacının elde ettiği bulgulara bakıldığında en çok sevgi, vatanseverlik ve sorumluluk değerlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte değerlerin ders kitaplarında hem yetersiz olduğu hem de dengeli bir biçimde dağılmadığını ayrıca ifade etmiştir.

Çalışma kapsamında incelenen metinlerden çıkan değerlerin bilgilendirici metinlerden daha çok öykü tarzı metinlerin içerisinde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca benzer olarak Pilav & Erdoğan (2016) beşinci sınıftan sekizinci sınıfa kadar olan Türkçe ders kitaplarında yer alan bilgilendirici metinlerin daha çok sevgi değeriyle ön plana çıktığını söylerken diğer yandan genellikle bu tarz metinlerde değerlere pek rastlanmadığını dile getirmişlerdir.

TYMM (2024) Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nin çatı değerlerini adalet, sorumluluk ve saygı olarak belirlemiştir. Bu doğrultuda incelenen metinlerde sorumluluk ve saygı değerlerin farklı tema ve metinlerde kendinde yer bulması bu değerlerin diğer değerlerle ayrı değil bütünleşik olduğunu göstermiştir. Doğan & Gülüşen (2011) 6, 7 ve 8. sınıf düzeylerinde kullanılan Türkçe ders kitabındaki metinleri değerler açısından incelemeye almışlar ve bu inceleme sonucunda üç sınıf düzeyinde yer alan toplam yetmiş altı metinden en fazla yer alan iki değerden birinin sorumluluk değeri olduğunu tespit etmişlerdir. Bu durum sorumluluk değerinin birçok değerle ilişkili olduğu varsayımını destekler nitelikte bir çalışma olsa da çatı değer olarak kabul edilen bir diğer değer olan adalet ise sadece bir metin altında dolaylı olarak yer alması ve başka hiçbir metinde olmaması çalışmada dikkat çeken bir nokta olmuştur. Sonuç olarak Türkiye yüzyılı maarif modeline uygun olarak hazırlanan ve şu an pilot uygulama sürecinde okutulan ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabı cilt 1 ve cilt 2'de yer alan metinlerin değerler açısından yetersiz kaldığı, belli bir sistematik içerisinde verilmediği ve diğer ders kitapları üzerine yapılan çalışmalardan farklı bulgulara sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmada elde edilen sonuçtan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

Bu çalışmanın sonucuna ve diğer benzer çalışmalardan elde edilen karşılaştırmalı verilere bakıldığında sevgi değeri diğer değerlerin temelini oluşturmaktadır. Bu sebeple çatı değerlere (sorumluluk, saygı ve adalet) ek olarak sevgi değerinin de eklenmesi değerlerin anlaşılmasında kolaylık sağlayacaktır.

Türkçe ders kitaplarında her metin öncesi yer verilen keşif yolculuğu etkinliğinde çocuklara metinde hangi değerler aşılacaksa o değere uygun, düzenli olarak bazı sorular oluşturulabilir.

Her tema sonunda öğrencilerden üretim atölyelerinde yapılacak uygulamalarda öğretmenler en az bir değeri ön plana alarak uygulamalar yaptırması çocukların değerleri kavramasını kolaylaştırabilir.

Son olarak Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024) çerçevesinde belirlenen değerler ile farklı türdeki metinlerde yer verilen değerler arasında nicelik yönünden bir denge sağlanabilir.

Yazar Katkısı: Bu makale, tek bir yazar tarafından hazırlanmıştır.

Çıkar Çatışması: Çalışma ortaya koyulurken herhangi bir çıkar çatışması yaşanmamıştır.

Kaynakça

- Akpınar, B. (2013). *Eğitimde program geliştirme*. Data Yayınları.
- Akyurt, G., Angın, L., Arslan, Ü., Cin, A., Dalioğlu, S., Dönmez, A., Ersal, P., Han, C., Hülür Taşın, N., İlhan, E., Kavas, M., Sayılır, S., Sayılır, T., & Şener, F. (2024). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 5. sınıf Türkçe ders kitabı 1*. MEB Yayıncılık.
- Akyurt, G., Angın, L., Arslan, Ü., Cin, A., Dalioğlu, S., Dönmez, A., Ersal, P., Han, C., Hülür Taşın, N., İlhan, E., Kavas, M., Sayılır, S., Sayılır, T., & Şener, F. (2024). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 5. sınıf Türkçe ders kitabı 2*. MEB Yayıncılık.
- Alamdar, S. G., & Ceylan, M. (2024). Çocuk edebiyatı yapıtlarının erdem-değer-eylem çerçevesi açısından incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (KÜSBD)*, (15)1, 223-260.
- Baltacı, A. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Bölük, E. (2018). *Çizgi filmlerde yer alan değerlerin ilkökul hayat bilgisi öğretim programında yer alan değerler çerçevesinde incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Coşkun, E., & Taş, S. (2008). Ders kitaplarına metin seçimi açısından Türkçe öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 60-74.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme*. Pegem Akademik Yayıncılık.
- Deniz, K., & Karagöl, E. (2018). Değerler eğitimi açısından ortaokul Türkçe ders kitapları. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 6(2), 244-255.
- Doğan, B., & Gülüşen, A. (2011). Türkçe ders kitaplarındaki (6-8) metinlerin değerler bakımından incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 75-102.
- Geçimli, M., & Kayahan Yüksel, D. (2024). Türkiye yüzyılı maarif modeli erdem- değer- eylem çerçevesi: Güz dönemi 5. sınıf Türkçe ders kitabı bağlamında bir inceleme. *International Journal of Social Sciences*, 8(4), 160-174.
- Kapkın, B., Çalışkan, Z., & Sağlam M. (2018). Türkiye’de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 185-209.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.). Nobel Yayınları.
- Metin, O., & Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(2), 273-294. Doi: 10.18037/ausbd.1227356.
- Miçooğulları, M. (2021). 8. sınıf Türkçe ders kitabında (2019) yansıtılan kök değerler. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD)*, 1(2), 104-127. Doi: 10.47834/utoad.10.
- Miles, M.B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Sage Publications.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Türkiye yüzyılı maarif modeli öğretim programları ortak metni*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *Türkiye yüzyılı maarif modeli Türkçe dersi öğretim programı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (1995). Ders kitapları ve eğitim araçları yönetmeliği. *Tebliğler Dergisi*, 2434.

- Özdaş, F. (2019). Öğretim programlarında yer alan yeterliliklere ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(3), 771-790.
- Özdemir, S. M. (2009). Eğitimde program değerlendirme ve Türkiye’de eğitim programlarını değerlendirme çalışmalarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(11), 126-149.
- Ulusoy, K., & Arslan A. (2014). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Pilav, S., & Erdoğan Ş. (2016). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki bilgilendirici metinlerin değer iletimi açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(210), 351-371.
- Şen Ü. (2008). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin ilettiği değerler açısından incelenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 763-779.
- Tavşancıl, E., & Aslan, E. (2001). *Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayınevi.
- TDK. (2023). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu.
- TÜBA. (2013). *Türkçe bilim terimleri sözlüğü*. Türkiye Bilimler Akademisi.
- Türkben, T. (2019). Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin ilettiği değerler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 508-526. Doi: 10.16916/aded.541659.
- Yerli, F. S., & Gündüz, G. F. (2022). Türkiye’de değerler eğitimi araştırmalarına genel bakış: Meta sentez çalışması. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 1-38. Doi: 10.47140/kusbder.1219907.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.

Extended Abstract

Introduction

The Ministry of National Education has updated the curricula of each course within the scope of the “Education Model for the Turkish Century” in order to keep pace with contemporary needs and to achieve its ultimate goal of raising competent and virtuous individuals. In cultivating such a human profile, the program adopts a holistic perspective that not only emphasizes cognitive aspects but also considers affective, social, and physical dimensions (Turkish Century Education Model, 2024). Within this framework, the concepts of virtue, value, and action are identified as the primary elements of human development and are presented as an integrated whole. Value is one of the cornerstones of character development. It shapes individuals’ feelings, thoughts, and behaviors in their relationships with themselves and with the society in which they live. In this way, value serves to guide individuals toward social integration and helps them establish healthy and balanced communication. Thus, values that enable individuals to internalize positive characteristics form a structural foundation in relation to the individual, society, and environment.

Virtues, on the other hand, are strong and positive qualities that are desired to be cultivated in individuals through the learning-teaching process. People attain virtuous characteristics through the values they develop in themselves and in connection with the society they live in. The manifestation of virtuous traits becomes evident through one’s actions. From this perspective, the Turkish Century Education Model conceptualizes and articulates the state of being virtuous—characterized by the integration of values and observable through actions—within the Virtue–Value–Action Framework (TYMM, 2024). The Virtue–Value–Action Framework of the Turkish Century Education Model (2024) emphasizes the importance of both universal values and national/spiritual values. At this point, considering that various types of texts used in Turkish language courses serve as tools for transmitting values, the aim of this study is to examine how the texts in Middle School 5th Grade Turkish Textbook Volume 1 and Middle School 5th Grade Turkish Textbook Volume 2, published by MEB Publications, reflect the Virtue–Value–Action Framework.

Method

This study, which aims to examine how the texts in Middle School 5th Grade Turkish Textbook Volume 1 and Middle School 5th Grade Turkish Textbook Volume 2 reflect the Virtue–Value–Action Framework, was conducted using a qualitative research design. In this respect, the selected texts from the 5th grade Turkish textbooks were examined holistically to address the sub-questions of the study. When the literature on Turkish education is reviewed, it is observed that document analysis studies generally focus on teaching programs and the Turkish textbooks aligned with them. These studies are commonly used by researchers because they offer readily available data and are easily accessible (Miçooğulları, 2021). In this study, document analysis, one of the data collection methods suitable for qualitative research, was employed. The data source of the study consists of 10 texts from the themes Game World, Getting to Know Atatürk, Getting to Know My Emotions (Volume 1), and 10 texts from the themes Our Traditions, Communication and Social Relations, and I Live Healthy (Volume 2) in the 5th Grade Turkish Textbook. Thus, a total of 20 texts were analyzed within the scope of the study. Additionally, while listening texts were excluded from the analysis, free reading texts were included. The data analysis method used in the research is content analysis. Accordingly, the texts from Middle School 5th Grade Turkish Textbook Volume 1 and Volume 2 were analyzed one by one within the framework of the Virtue–Value–Action Framework. The quantitative findings obtained from the analysis are presented in tables, and qualitative interpretations are provided beneath each table.

Result and Discussion

Developing students' various skills and preparing them for the future are among the primary responsibilities of educational institutions. This can be achieved through a well-structured and planned process (Türkben, 2029). The 2024 Turkish Lesson Teaching Programme has been developed with the aim of instilling universal, national, and spiritual values in students, in addition to equipping them with fundamental skills during the teaching-learning process. The texts included under different themes/units in Turkish textbooks prepared with this understanding have functioned as tools for value transmission. In this study, 3 texts under the Game theme, 4 texts under the Getting to Know Atatürk theme, 3 texts under the I Know My Emotions theme, 3 texts under the Our Traditions theme, 3 texts under the Communication and Social Relations theme, and 4 texts under the I Live Healthy theme were examined within the context of the Virtue–Value–Action Framework. Based on the findings obtained, the results were evaluated both in accordance with the 2024 Turkish Lesson Teaching Programme and in comparison, with similar studies in the literature. Overall, when the frequency of values mentioned across all themes is analyzed, the most frequently emphasized value was love (29), followed by benevolence (11), patriotism (9), family integrity (7), responsibility (7), sensitivity (6), diligence (5), healthy living and respect (3), modesty, cleanliness, and compassion (2), and patience, justice, freedom, and aesthetics (1). It is noteworthy that the values of saving, privacy, and honesty were not encountered—either directly or indirectly—in any of the texts.

These values should not be considered independently of one another. Since each value is interrelated and complements the others, it can be said that the frequent presence of the value of love may serve as a foundation for many other values. Indeed, Alamdar & Ceylan's (2024) study on the analysis of children's literature within the Virtue–Value–Action Framework revealed similar findings: family integrity and love were the most frequently identified values across the eight novels they examined. Similar results were also reported by Geçimli & Kayahan Yüksel (2024) in their analysis of the 5th-grade Turkish textbook (autumn term) within the context of the Turkish Century Maarif Model. They found that love was the most commonly emphasized value, while values like cleanliness and saving appeared the least. In the 5th Grade Turkish Textbooks (Volumes 1 and 2), it was also observed that the frequency of value distribution varied significantly across different themes. In line with the literature, Deniz & Karagöl (2018), in their study examining secondary school Turkish textbooks in terms of values education, concluded that there is an imbalanced distribution of values in both textbooks and activity content.

It was also determined that the values identified in the texts examined within the scope of this study were more often found in narrative-style texts rather than informative texts. As a result, it has been concluded that the texts in the 5th Grade Turkish Textbooks (Volumes 1 and 2), which were prepared in line with the Turkish Century Education Model and are currently in the pilot implementation phase, are insufficient in terms of value representation. The values are not presented systematically, and the findings are not significantly different from those of earlier textbook studies. Based on the results obtained in this study, several suggestions were proposed.

The extended abstract is proofread by a native English speaker and approved by the editorial board.